

Onbestuurbaar

Heeft u de koffers al gepakt vanwege de naderende onbestuurbaarheid van ons land? Want volgens onheilsprofeten is het beslist een aflopende zaak. Rechts noch links haalt straks een meerderheid en omdat de PVV wordt uitgesloten of zichzelf uitsluit, is er na de verkiezingen geen gewone coalitie mogelijk. De een na de andere deskundige verscheen in de media om, na de constatering dat het "heel, heel moeilijk" gaat worden, zijn licht te laten schijnen over minderheids- of zakenkabinetten. Het viel me wel op dat het allemaal mannen zijn. Zijn er geen vrouwelijke deskundigen op dit gebied of kunnen die gewoon hun gezicht niet lang genoeg in de plooi houden? Nemen die zichzelf wat minder serieus en schieten die te snel in de lach over het rare toneelstukje dat ze moeten opvoeren? Want het was allemaal wel erg virtueel: direct na afloop van de gemeenteraadsverkiezingen debatteerden partijleiders die niet gekozen konden worden over een peiling voor een verkiezing die niet werd gehouden. Waarna vervolgens over dat gesprek anderen weer gingen praten: het metaniveau van een schijnwerkelijkheid. En daarover schrijf ik dan weer over.

Het zal met die onbestuurbaarheid wel loslopen, want zo belangrijk is een regering nu ook weer niet, maar het zijn wel boeiende tijden. Niet vanwege de economische crisis, want daar weten we in de Nederlandse politiek wel raad mee. Het is immers heel vaak crisis of economisch lastig en daarmee is het een constante in de politiek. Er moet gesneden, bezuinigd, omgebogen en geflexibiliseerd worden, het overheidstekort teruggedrongen en de staatsschuld verminderd. Rechts wijst op de enorme schuld die elke baby bij de geboorte al meekrijgt, links op de sterkste schouders die de zwaarste lasten moeten dragen. De retoriek is bekend en de recepten eveneens. Elke crisis heeft weliswaar eigen kenmerken, maar de aanpak is elke keer een combinatie van snijden, stimuleren en het verdelen van de bijbehorende baten en lasten. De keuzen daarin kunnen een politiek rechts of links karakter hebben.

Tot zover niks nieuws onder de zon en als het CDA weer een beetje oprabbelt, wordt het weer gewoon centrumrechts tegen centrumlinks. Ter linkerzijde wordt dat patroon al zichtbaar: de PvdA eet de SP op en samen hebben de partijen aan die kant in de peilingen een zetel of 50. Interessanter is wat er aan de andere kant gebeurt. Rechts is nog maar beperkt in omvang: neem je het CDA daarbij mee, dan kom je amper aan 50 zetels. PVV en D66, in de peilingen de grote winnaars, hebben gemeen dat ze niet zomaar op de traditionele links-rechts schaal zijn te plaatsen. Voor zover van die partijen bekend is wat ze van sociaal-economische vraagstukken vinden, hangt D66 wat meer naar rechts en lijkt de PVV wat meer naar links te hellen. V de PVV is echter die andere waarde-schaal, kosmopolitisch versus nationalistisch, veel belangrijker.

Er zijn wel vaker nieuwe partijen geweest die niet in het links-rechtspectrum pasten. Nieuw zou echter zijn dat het om een potentieel grote partij gaat, die bijna gretig niet wil gaan regeren. Daar zijn onze politieke gewoonten niet op ingericht: als de PVV straks 25 zetels haalt en daadwerkelijk buiten iedere coalitie wil blijven, veranderen de regels van het formatiespel. Dat zijn dan wel twee opeenvolgende assumpties: de PVV wordt groot en wil niet regeren. Op die premissen zijn de onheilsprofetieën gebaseerd.

Ik betwijfel of het zo gaat. Binnenkort worden de ambtelijke verkenningen naar mogelijke bezuinigingen openbaar. Dan gaat het niet meer over hoofddoekjes of knieschoten, maar over wie zullen profiteren van de crisis en wie het gelag gaan betalen. En helaas voor de PVV zijn er simpelweg te weinig allochtonen, laat staan moslims, om 35 miljard op te verhalen. Dat worden weer ouderwetse botsingen tussen links en rechts, waar PvdA, CDA en VVD elk van zullen profiteren. Zo groot als vroeger worden ze niet meer, maar een gewoon centrumrechts of desnoods centrumlinks kabinet kan zomaar het resultaat zijn. Laat die koffers nog maar even staan.

Marcel van Dam

SC, 17 maart 2010